

USTAWA

z dnia <...>

o wyłączeniu odpowiedzialności karnej za podjęcie służby w Siłach Zbrojnych Ukrainy

Art. 1. 1. Nie popełnia przestępstwa określonego w:

- 1) art. 141 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855 i 2339) obywatel polski, który po dniu 20 lutego 2014 r. przyjął bez wymaganej zgody służbę w Siłach Zbrojnych Ukrainy;
- 2) art. 142 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, kto po dniu 20 lutego 2014 r. prowadzi zaciąg obywateli polskich lub przebywających w Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemców do służby wojskowej w Siłach Zbrojnych Ukrainy;

2. Przez Siły Zbrojne Ukrainy rozumie się wojsko lub inne formacje wojskowe podlegające władzom Ukrainy uznawanym przez Rzeczpospolitą Polską za prawowite.

Art. 2. Przyjęcie przez obywatela polskiego służby w Siłach Zbrojnych Ukrainy nie rodzi odpowiedzialności organów Rzeczypospolitej Polskiej za następstwa podjęcia tej służby.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie dniem następującym po dniu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel ustawy

Celem projektowanej ustawy jest dostosowanie obowiązujących regulacji w zakresie podejmowania służby wojskowej w formacjach zbrojnych obcych państw, do szczególnej sytuacji związanej z agresją zbrojną Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, trwającą od dnia 20 lutego 2014 r., przy znaczącym rozszerzeniu działań strony rosyjskiej po dniu 24 lutego 2022 r. Konieczność ta wynika z potrzeby dostosowania uwarunkowań prawnych obowiązujących obywateli polskich chcących wspomagać Siły Zbrojne Ukrainy w obronie integralności terytorialnej oraz demokratycznego porządku prawnego państwa ukraińskiego, a także przeciwdziałać agresywnej polityce rosyjskiej, łamiącej zasady prawa międzynarodowego, zawarte m.in. w Karcie Narodów Zjednoczonych.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Wsparcie polskiego państwa i społeczeństwa dla ukraińskich wysiłków obronnych jest bezprecedensowo wielkie i wielosektorowe. Od momentu rozpoczęcia pełnoskalowej inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę tysiące obywateli Rzeczypospolitej Polskiej włączyło się w pomoc uchodźcom z Ukrainy szukającym schronienia w naszym kraju, a także bezpośrednią pomoc państwu ukraińskiemu. Społeczeństwo polskie zareagowało w poczuciu solidarności, a także posiadając świadomość, że zagrożenia, z którymi zetknęli się Ukraińcy, w dalszej perspektywie czasowej zagrażają także bezpieczeństwu narodowemu RP. Kierując się wyżej wymienionymi pobudkami – a więc solidarnością z państwem niewinnie zaatakowanym przez agresora rosyjskiego, który nie ukrywa nieprzyjaznych zamiarów również wobec RP oraz NATO, a także patriotyzmem, jak również chcąc minimalizować zagrożenie dla Polski – obywatele polscy od dnia 24 lutego 2022 r. zgłaszali się również do wspomagania działań bojowych i wspierających w ukraińskich formacjach wojskowych, walczących z agresorem rosyjskim w czasie trwającej wojny obronnej. Należy uznać, iż jest to sytuacja szczególna z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego RP, mająca na nie bezpośredni wpływ i wymagająca niestandardowych działań politycznych i legislacyjnych ze strony państwa.

W świetle obowiązujących obecnie przepisów, tj. zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 2305) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia

2022 r. w sprawie trybu udzielania obywatelom polskim zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej (Dz. U. poz. 837), obywatel polski może przyjąć służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej za zgodą Ministra Obrony Narodowej¹⁾. Zgody udziela się w drodze decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu czasochłonnej i wieloetapowej procedury zakładającej m.in. konieczność zasięgnięcia opinii ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra właściwego do spraw zagranicznych, lub organów przez nich upoważnionych.

Jednocześnie, kto, będąc obywatelem polskim, przyjmie bez zgody obowiązki wojskowe w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, zgodnie z art. 141 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855 i 2339).

Na marginesie należy podkreślić, że problem odpowiedzialności karnej za służbę w zagranicznych formacjach zbrojnych w różnym stopniu dotyka ochotników walczących po stronie Ukrainy. Przykładowo, w Holandii obywatel może wstąpić do obcej armii, z wyjątkiem sytuacji, gdy dotyczy to obcej armii, z którą Holandia jest lub może prowadzić wojnę. Z kolei w Kanadzie nie wolno wstępować do armii toczącej wojnę z zaprzyjaźnionym narodem, co oznacza, że Kanadyjczycy nie mogą wstąpić do armii rosyjskiej, ale mogą wstąpić do armii ukraińskiej. Natomiast w Australii można dołączyć do obcej armii (nie będącej w stanie wojny z Australią), jednocześnie wstępowanie do formacji niepaństwowych jest przestępstwem. Przykładem błyskawicznej regulacji problemu są zmiany w ustawie o bezpieczeństwie narodowym przyjęte przez łotewski parlament w dniu 28 lutego 2022 r., dopuszczające służbę obywateli Łotwy w Ukrainie. Do tego czasu prawo zabraniało obywatelom Łotwy służenia w siłach zbrojnych, siłach wewnętrznych, organizacjach wojskowych, wywiadzie lub służbach bezpieczeństwa, policji (milicji) lub instytucjach sądowych utworzonych przez lub na terytorium obcego lub innego podmiotu prawa międzynarodowego.

3. Projektowany stan prawny

Projektowana regulacja ustanawia brak odpowiedzialności karnej za podjęcie przez obywatela

¹⁾ Do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny przyjęcie służby w obcym wojsku lub w obcej organizacji wojskowej również wymagało uzyskania zgody - w trybie określonym w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728) oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie trybu udzielania obywatelom polskim zgody na służbę w obcym wojsku lub w obcej organizacji wojskowej (Dz. U. poz. 438 oraz z 2021 r. poz. 557).

polskiego, po dniu 20 lutego 2014 r., służby w Siłach Zbrojnych Ukrainy bez wymaganej wcześniej zgody oraz za prowadzenie zaciągu obywateli polskich lub przebywających w RP cudzoziemców do służby wojskowej w Siłach Zbrojnych Ukrainy.

4. Skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Projektowana regulacja rozwiązuje opisany wyżej doniosły problem społeczny i prawny.

5. Źródła finansowania

Projekt ustawy nie rodzi dodatkowych skutków gospodarczych, a także finansowych dla budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

6. Założenia aktów wykonawczych

Projekt ustawy nie przewiduje konieczności wydania aktów wykonawczych.

7. Inne

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.